

KREFTFORENINGEN

Helse Sør-Øst

Terje Rootwelt

Administrerende direktør

Oslo, 20.09.2022

Kreftforeningens innspill til regional utviklingsplan for Helse Sør-Øst

Kreftforeningen er en landsdekkende, frivillig organisasjon innen kreft i Norge og har over 135 000 medlemmer og om lag 20 000 frivillige. Kreftforeningen jobber for at færre skal få kreft, at flere skal overleve kreft og at kreftammede og pårørende skal ha best mulig livskvalitet. Vi er en aktiv samfunnsaktør og bidrar til målrettet innsats innen forskning, omsorg, forebygging, informasjon, internasjonalt arbeid og politisk påvirkningsarbeid. Arbeidet er basert på innsamlede midler, testamentariske gaver og tippemidler. Den brede støtten i befolkningen gjør oss til den ledende frivillige organisasjonen innen kreftarbeidet i Norge.

Kreftforeningen takker for muligheten til å komme med innspill til arbeid med regional utviklingsplan 2040, og vil innledningsvis berømme Helse Sør-Øst for ett grundig arbeid med ny regional utviklingsplan. Kreftforeningen stiller seg overordnet bak de foreslåtte satsningene og er glad for at den skal følges opp med handlingsplaner.

- Styrke pasienters og pårørendes helsekompetanse og involvering
- Nye arbeidsformer og bedre bruk av teknologi
- Samarbeid om de som trenger det mest
- Redusert uønsket variasjon i kvalitet og forbruk av tjenester¹
- Ta tiden tilbake, mer tid til pasientrettet arbeid
- Forskning og innovasjon for en bedre helse

Som beskrevet i planen står den norske helsetjenesten overfor en rekke utfordringer i tiden som kommer. Forventet demografisk utvikling, økt sykdomsbyrde, utfordringer med tilstrekkelig bemanning og ressurser samt fragmenterte forløp. Dette kommer tydelig frem av Regjeringens perspektivmelding som også varsler om trangere budsjetter som følge av økte utgifter til helse- og omsorgstjenester, samt lavere vekst i skatteinntektene fremover.¹ For å imøtegå disse utfordringene kreves det økt effektivisering og fremtidsrettede teknologiske løsninger i helsetjenesten. For Kreftforeningen er det likevel viktig å sikre at dette ikke går på bekostning av kvalitet i behandling og oppfølging av

---

¹ Meld. St. 15 (2020-2021) Perspektivmeldingen 2021, kapittel 1.2.1.

KREFTFORENINGEN

kreftrammede. Kreftforeningen vil derfor gi innspill til regional utviklingsplan 2040 innenfor følgende områder som vi mener er viktige:

Frivillighet / samarbeid med frivillige organisasjoner

Harde prioriteringer i samfunnet og mangel på helsearbeidere i fremtiden, gjør at behovet for frivillige vil bli langt større. Kreftforeningen og pasientforeningene på kreftfeltet vet at det er et stort behov for frivillige. Det diagnostiseres tre ganger så mange krefttilfeller nå sammenlignet med for 50 år siden. Behovet underbygges også av undersøkelser vi har gjort blant kreftpasienter og pårørende. Mange forteller at de ønsker å møte andre i en lignende situasjon og snakke med et medmenneske om det å mestre sin nye livssituasjon. Både pasientforeningene med sine likepersoner, samt Vardesentrene på sykehusene legger til rette for en slik arena. Vi ønsker imidlertid å understreke at vi ser organisasjonstilknnytning og -opplæringsansvar som et ufravikelig kjernepunkt i likepersonsarbeidet. Pasient og likepersonsforeningene bør fortsatt ha ansvar for dette. Vi har en lang tradisjon i landet for at ideelle og frivillige organisasjoner samarbeider med myndighetene om viktige beredskapsoppgaver. Vi har likevel et stort uforløst potensial. Vi vil oppfordre helse Sør-Øst til å tydeliggjøre det i handlingsplanene.

Persontilpasset medisin

Målrettet behandling som retter seg mot kreftens genetiske sårbarheter kan gi mer effektiv og skånsom behandling for mange kreftpasienter, særlig de med spredning. Derfor mener Kreftforeningen at alle kreftpasienter med spredning bør få en gentest og bli vurdert for persontilpasset medisin tidlig i forløpet. Det ligger i Hurdalsplattformen at flere kreftpasienter skal få gentest i forbindelse med ny Kreftplan, og det utarbeides for tiden en ny nasjonal strategi for persontilpasset medisin som vil legge rammer for implementering i den norske helsetjenesten. Dette vil medføre store omstillinger som sykehusene må forberede seg på. Kreftforeningen er glade for at utviklingsplanen løfter frem persontilpasset medisin, men savner et større fokus på gentesting.

Kliniske studier

Riksrevisjonen har nylig gjennomført en undersøkelse av kliniske behandlingsstudier i helseforetakene. Den slår fast at kliniske behandlingsstudier ikke får en sentral plass i sykehusene og at det er behov for en kulturendring. Det er for lite kapasitet – ikke minst når det gjelder støttefunksjoner som laboratorier og røntgen. At det ikke settes av nok skjermet tid og ressurser for personer som ønsker å gjøre studier, og at det trengs mer lederforankring er også en kjent utfordring.

KREFTFORENINGEN

I nasjonal handlingsplan for kliniske studier 2021-2025, ble det foreslått at helsepersonell skal bruke mer tid på forskningsrettede aktiviteter og mindre tid på pasientbehandling utenfor kliniske studier.

Handlingsplanen fremhever også betydningen av likeverdig tilgang til kliniske studier. Dette skal sikres gjennom at flere helseforetak skal prioritere kliniske studier og gjennom spredningen av informasjon om kliniske studier både til pasienter og klinikere. For å sikre at alle landets sykehus skal kunne prioritere klinisk forskning, har Kreftforeningen spilt inn til Stortinget at midlene som helseforetakene og de regionale helseforetakene setter av til forskning må økes. Vi har videre spilt inn at handlingsplanen for kliniske studier må følges opp med en forutsigbar finansieringsplan.

For å lykkes med den nasjonale satsningen om å øke antallet kliniske studier, er det også avgjørende at alle landets sykehus går aktivt inn for dette. Ledere på alle nivåer i sykehuset må prioritere den nødvendige omleggingen og være med for å skape et godt miljø for kliniske studier. Kreftforeningen anbefaler at 10% av ressursene i kliniske avdelinger bør settes av til forskning for å sikre forutsigbarhet i gjennomføringen av kliniske studier. Videre mener vi helseforetakene må dokumentere i hvilken grad de oppnår sine forskningsmål, og at styret aktivt må involveres og følge dette tettere opp.

Kreftforeningen er fornøyde med at Helse Sør-Øst fokuserer på forskning og kliniske studier for å gi lik mulighet for deltagelse uavhengig av hvor du bor. Vi mener det også er viktig at alle helseforetakene i Helse Sør-Øst sørger for å legge ut god informasjon om hvilke kliniske studier som både planlegges og er åpne for inklusjon. Samt sørge for at helsenorge.no sine nettsider til enhver tid er oppdatert og tilgjengelige for potensielle brukere.

Pasientsikkerhet og sømløse forløp

I 2021 var det over 37.000 som fikk en kreftdiagnose. I Norge lever det over 300.000 som har eller har hatt en kreftdiagnose. Over halvparten av disse tilhører Helse Sør-Øst (Norcan). En del pasienter opplever usikkerhet og utydelige ansvarsforhold, spesielt i overgangene mellom sykehus og kommuner. Det kan skje fatale feil når informasjon og ansvar ikke overføres. Kreftforeningen jobber for tydeligere ansvars plassering, bedre infrastruktur og sammenheng i journalsystemer, digitalisering, velferdsteknologi og at kreftammede får tilgang til kreftkoordinator. Dette mener vi er nøkkelen til en god, sikker og forutsigbar kreftbehandling, herunder overføring fra sykehus til kommune eller mellom ulike behandlere. Kreftforeningen erfarer at mange sliter med seneffekter etter kreftsykdom og behandling. Vi savner i utviklingsplanen en vektlegging av seneffekter med senter for seneffekter etter kreft.

I 2022 innføres pakkeforløp hjem for alle kreftpasienter, målet er å bedre overgangen mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten for at pasientene skal få den oppfølgingen de trenger. Vi savner en tydelig prioritering og ansvarliggjøring fra

KREFTFORENINGEN

helseforetakene som har ansvar for første fase av pakkeforløp hjem. Dersom helseforetakene ikke tar sitt ansvar, vil ikke kreftpasientene få et helhetlig pasientforløp slik helsemyndighetene anbefaler.

Kreftforeningen støtter at Helse Sør-Øst vil videreutvikle helsefellesskapene som en samhandlingsarena for ansvars plassering og lokal organisering av pasientforløp. Vi mener det er svært viktig at den store gruppen kreftpasienter blir representert i helsefellesskapene.

Kreftforeningen er fornøyd med at det settes fokus på ressurser til samhandling med kommunene. Vi forventer også at det legges en god plan for praksiskonsulentordningen.

Med vennlig hilsen
Kreftforeningen
v/Thomas Axelsen,
Seksjonsleder, samfunnspolitisk seksjon